

Velkommen til NAM i Tromsø 25.-27. oktober 2018
UiT Norges arktiske universitet

Krise!

NAM 2018 vil sette et mørkt og dystert, men samtidig spennende og mangfoldig tema på dagsorden; *kriser*. Fortidens kriser møter oss stadig i ulike sammenhenger. Tar man seg en tur på en eldre kirkegård, kommer krisene straks til syne. Gravstøttene forteller om stor barnedødelighet, hvor fatalt det å føde barn kunne være, og vitner om at forholdet til døden må ha vært annerledes enn i dag. Leser man sagatekstene mangler det ikke på vold, ødeleggelser og død. Historisk materiale forteller også om bråe og harde overganger, enten det gjelder religionsskifter eller etnisk identitet. Klimaendringer er et tema som i dag er til stadig diskusjon. Ser vi bakover i tid, er det tydelig at endringer i klima også har skjedd før, og ført til betydelige kriser og vidtrekkende konsekvenser. Krigslevninger, enten fra vår nære eller fjerne fortid, er noe vi ofte møter på. I dag ligger disse fredelig, og det er lett å glemme hvilke kriser som kan ha vært forbundet med en bunker eller gammel borg.

Selv om fortidens kriser møter oss jevnlig, lar vi oss ikke påvirke av den sorg, fortvilelse og gjennomgripende kraft disse kan og må ha hatt. Under årets NAM ønsker vi å belyse ulike typer kriser, både de store og voldsomme, men også de personlige og nære. Vi ønsker også å stille spørsmål ved om alt det nevnte var kriser, eller om det ble betraktet mer som en tøff hverdag. Til slutt vil vi fokusere på dagens arkeologi og om det finnes kriser her.

Resultatbørs

Arkeologiske undersøkelser

Institusjoner og prosjekter inviteres til å presentere siste nytt, kort og konsist. Resultatbørsen skal gi et raskt innblikk i nye ting som skjer i faget, og foredragsholderne bes om å spisse innleggene, gjerne mot prioriterte problemstillinger. Påmeldingen må samordnes av den enkelte institusjon før den sendes NAM-styret. På grunn av begrenset plass i programmet, har vi de siste årene ikke hatt plass til alle som har ønsket å delta. Vi ber derfor om at institusjonene ved påmelding, sender en rangert liste over sine bidrag, inklusive en kort begrunnelse for hvorfor det enkelte bidrag bør få plass. NAM-styret forbeholder seg retten til fritt å velge mellom de innsendte bidragene. For å få plass i programmet, må felles påmelding med tittel på enkeltpresentasjonene, samt navn på foredragsholder, sendes innen fristen.

Påmelding: nam@arkeologiinorge.no Frist: 13. september 2018.

Arkeologiske forskningsprosjekt

Nytt av fjoråret var en egen sesjon av resultatbørsen viet til arkeologiske forskningsprosjekt. Dette fikk vi gode tilbakemeldinger på, og vi ønsker å ha en tilsvarende sesjon også i år. Vårt mål er at dette skal bli en måte for arkeologer å holde seg oppdatert på nye resultater fra norsk arkeologisk forskning. Formatet betyr at innlegget må gi en overordnet og kortfattet presentasjon av forskningsresultat, for orientering og formidling til et bredt faglig publikum. Det er ønskelig at presentasjonen skal vise et ferdig resultat eller et prosjekt i slutfasen.

Vi oppfordrer både institusjoner og enkeltpersoner om å bidra på denne delen av resultatbørsen, og vi ønsker resultater fra større forskningsprosjekt så vel som resultater fra doktorgradsprosjekt, masteravhandlinger og lignende. Påmelding bestående av en kort beskrivelse av innhold, tittel på presentasjon samt navn på foredragsholder sendes til NAM-styret.

Påmelding: nam@arkeologiinorge.no Frist: 13. september 2018.

Postere

På grunn av relativt få påmeldte postere de siste år, vil det ikke være en egen postersesjon under årets NAM. Vi vil vurdere det på nytt til neste år.

Sesjonene

Sesjon 1: Identitet og identitetskrise

Identitet og identitetskriser er ikke de temaene som har fått størst oppmerksomhet i arkeologien. Forståelig nok kanskje, all den tid det ikke uten videre lar seg spore i materialet, og det nok gjerne hadde størst betydning for enkeltpersoner. Andre ganger må det derimot ha vært store og kollektive endringer i hvordan man forsto seg selv og verden rundt, og det har satt tydelig spor det arkeologiske materialet. I denne sesjonen ønsker vi å se på ulike former for identitet, og tilhørende identitetskriser. Hva har religionsskifter hatt å si for forståelsen av seg selv, sin plass i verden og menneskene rundt? Og hvilken betydning har kulturminner for forståelsen av hvem man er? Hvordan påvirker det ens identitet å vokse opp et sted hvor det ikke er godt synlige spor etter levd liv? Blant publikum er det tydelig

at visse identiteter i forhistorien provoserer og skaper negative reaksjoner. Hvorfor kan f.eks påvisning av samisk tilstedeværelse i et område, gi nærmest krisetilstand i kommentarfeltene? Et annet tema som står sterkt i samfunnsdebatten, er kjønn og kjønnsidentitet. I en tid hvor #metoo diskuteres og stadig flere har en oppfatning om hva bokstavrekka LHBQT+ betyr, så er det noe paradoksalt at vi stadig forbløffes over at et materiales kjønnsstilthørighet ikke alltid stemmer med førsteinntrykket. I denne sesjonen ønsker vi å ha et bredt perspektiv på identitet, og de identitetskriser som hører til. Det vil være fokus på både fortid og nåtid, og ulike former for kriser som er tilknyttet identitet.

Sesjon 2: Klima og klimakriser

Mennesker til enhver tid er prisgitt det rådende vær og klima. Selv om klimakrisen ofte blir fremlagt som en av de sentrale utfordringene dagens samfunn står ovenfor er ikke klimakriser et nytt problem. Plutselige endringer i klima kunne bety sviktende avlinger og sultkatastrofer, med store samfunnsmessige omveltninger. Nyere forskning avdekker fortidens klimakriser og de følgende slike kriser hadde for samfunnets organisering og utvikling. I denne sesjonen ønsker vi å drøfte klima og klimakriser – hvordan påvirket dette samfunnet og hvordan tilpasset menneskene seg de endrede klimavilkår? Vi vil også belyse ulike metodiske aspekt som er viktige i å påvise og forstå fortidens klimakriser.

Sesjon 3: Død og fordervelse

Sult, sykdom, krig og død er konstanter som mennesker alltid har måttet forholde seg til, og som har preget hverdagen på ulike måter. Forskjeller i samfunn og boformer gjennom ulike tider og på ulike steder, har hatt innvirkning på hvordan man har tilpasset seg og respondert på disse utfordringene, både individuelt og på samfunnsnivå. Tilgang på mat, rent drikkevann, avfallshåndtering og god helse, er avgjørende faktorer for samfunnets suksess og overlevelse. Krig, smittsom alvorlig sykdom, hungersnød, sult og høy barnedødelighet er gjerne fjernet fra vår vestlige virkelighetsoppfatning, men går vi tilbake i tid vet vi at dette har preget også vår del av verden. I tidlig middelalder medførte urbanisering utfordringer med drikkevann, avfallshåndtering og hygieniske forhold, noe som ga bysamfunnet utfordringer med helse og sykdom. Dette kom til å prege dagliglivet og ble noe innbyggerne måtte respondere på. Det å miste barn var også langt vanligere enn i dag, og trolig noe de fleste opplevde. Samtidig har større og mindre krigshandlinger til tider preget fortidssamfunn, noe som helt klart har påvirket befolkningen både på individ- og overordnet nivå. I sesjon 3 skal vi forsøke å nærme oss hvordan fortidens individer og samfunn responderte på utfordringer knyttet til helse, sult, krig og død. Nye funn som viser fortidige krigshandlinger, humanosteologisk materiale og undersøkelser i middelalderbyene kan gi nyttige innfallsvinkler til forståelsen av disse områdene i fortiden. Hvordan preget dette hverdagen og hvordan har oppfatningen av slike kriser endret seg frem til i dag?

Sesjon 4: Kulturminner uten vern – en arkeologisk krise?

Er verdien og kunnskapspotensialet av materiell kultur betinget en viss alder? 1537-grensen i den norske kulturminneloven har vært diskutert ved flere anledninger. På den ene siden bidrar den til et sterkt vern av kulturminner eldre enn reformasjonen. På den andre siden gir den legitimitet til en underkommunisering av verdien av den materielle kulturarven etter middelalder - vår nærmere historie. Hva mister vi? Er det kritisk at etterreformatoriske kulturlag fjernes, og at gjenstander yngre enn 1537 i stort omfang blir gravd opp av metallsøkere? Vet vi hva vi går glipp av? Hvordan forholder vi oss profesjonelt og som mennesker til kulturminner fra 2. verdenskrig? Krigens kulturminner rommer både heltehistorier og historier om misbruk, vold og skam. Hvordan påvirker disse kulturminnene mennesker og samfunn i dag, og hvordan blir de formidlet? I forbindelse med regionreformen er det betimelig å spørre om hvordan endringene vil påvirke mulighetene for å styrke mangfoldet av

historier, og legge til rette for nye måter å forvalte og formidle kulturminnene fra vår nære fortid. Setter lovverket rammer for utvikling og fornyelse?

Årsmøtesaker

Saker som skal tas opp på årsmøtet torsdag 25. oktober må være sendt til styret ved nam@arkeologiinorge.no sammen med nødvendige dokument, senest seks uker før møtedato; innen 13. september. Alle registrerte medlemmer kan melde saker til årsmøtet.

Sosialt program

Torsdag

Enkel middag og festligheter på Ølhallen.

Fredag

Festmiddag og påfølgende fest på Clarion Hotel The Edge.

Lørdag

Vi tar turen til Tromsø Gravlund, ca 1km vandring fra sentrum. Per Helge Nylund fra Tromsø Museum tar oss med på en kirkegårdsvandring med temaet *Døden – alle krisers overmann*. Felles avgang fra sentrum 10:30, eller oppmøte ved gravlundens kapell kl.11. Estimert varighet ca to timer.

Konferansestøtte

På årets budsjett er det rom for tildeling av konferansestøtte til studenter, arbeidsledige og eventuelt også deltakere der arbeidsgiver ikke dekker deltakelse. De to første gruppene vil prioriteres. Endelige konferansepriser foreligger ikke enda, men vi belager oss på å kunne redusere konferansekostnadene med 2000 kr for omlag 25 personer. NAM-styret ber de som er interessert i dette om å sende en søknad på maks en halv side, med kort informasjon om hvem man er, hvor man bor, og om man er student/arbeidsledig. Ved flere søkere enn vi har midler til, forbeholder vi oss retten til å plukke ut hvem som får støtte slik at det blir spredning i geografisk tilhørighet og arbeidssituasjon. De som får støtte vil få tilsendt en rabattkode som kan brukes ved påmelding til konferansen. Send søknad til nam@arkeologiinorge.no innen 3. september 2018.

Overnatting

Clarion Hotel The Edge

Avtalepris i perioden 24.-28. oktober: 1290,- for enkeltrom og 1390,- for dobbeltrom, begge inkludert frokost.

Bestilling av hotellrom til avtalepris må skje innen 9. september på e-post til trine.eilertsen@choice.no. Følgende informasjon må fremkomme ved bestilling: Referansenummer **PM 18953 NAM 2018**, ankomst/avreisedato, navn, telefonnummer og ønsket romkategori.

Comfort Hotel Xpress

Avtalepris 25.-27. oktober: 1050,- for enkeltrom og 1250,- for dobbeltrom, begge inkludert frokost. Obs, Comfort Hotel Xpress serverer ikke selv frokost, så denne må spises på Clarion Hotel The Edge.

Bestilling av hotellrom til avtalepris må skje innen 9. september på e-post til xpress.tromso@choice.no. Følgende informasjon må fremkomme ved bestilling: Referanse **NAM 2018**, ankomst/avreisedato, navn, telefonnummer og ønsket romkategori.